

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

XIII. post Trinitatem

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

rum in se est, iniquitati consentit. Vides enim iniuriam fieri proximo, vides irrogandam innocenti infamiam, audis contumeliam fieri iusto, & cum prohibere possis aut emendare, ne denuo fiat, taces: silentium hoc est animæ inimicum, & mutas peccatum habens. Vide tamen ut in excusanda propugnandaque cuiuspiam innoceatia, & ut iniuriam depellendo, aut iniquo renitendo, modum modestiamque serues, ne non solum nihil proficias, sed etiam magis exacerbés, charitatem offendas ac lædas. Ideo cum tranquillitate argue, cum mansuetudine proximum excusando tuere. Eodem enim tempore quo turbatus fueris nihil efficies in eo, qui tibi inique aduersatur. Neque enim diabolus diabolum expellit, nec iratus sanabis iratum. Si igitur aliter non potes, expecta donec transeat ira tua. Simili modo tenemur loqui quoque, & mutos nos esse haud deest pro veritate, pro iustitia, pro virtute, pro Deo. Sed hoc tibi, ubi locutionis tuae speratur fructus. Et hoc quoque necesse est, ut fiat modeste, cum conditionibus, circumstantijsque iustis ac necessarijs. Est tertio mutitas, videre aliquem delinquere ex ignorantia, & illum non reuocare, non instruere, & à peccato seruare. Itaque hi surdi, hi muti sunt, quos Dominus curat. Curet ergo rogemus nos quoque pijsissima eius misericordia, ut nihil in nobis resideat, quod suæ beneplacitissimæ displiceat voluntati, qui cum Patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Loqui pro
veritate de-
fensioe qui-
do debeat
mus.

DOMINICA XIII. POST DOMINICAM SAN-
ctæ Trinitatis, Epistola B. Pauli Apostoli ad Galat. III.

Abramæ dictæ sunt promissiones & semini eius. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in vno. Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico, testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos & triginta annos facta est lex, non irritum facit ad euacuandam promissionem. Nam si ex lege hereditas, iam non ex promissione. Abramæ autem per repromissionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressores posita est, donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per Angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnus non est, Deus autem vnus est. Lex ergo aduersus promissam Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset viuificare, verè ex lege esset iusticia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Contra Galatas pugnat Paulus in hoc maximè, quod hi legem putabant veterem obseruandam tanquam salutari necessariam, malè instructi à pseudoapostolis, post sanam eruditionem Pauli (qui ab illis recellerat, alijs quoque gentibus prædicaturus) errorem hunc illo interim absente prædicantibus. Quapropter in tota epistola astruit legem Mosaicam nunc non esse necessariam, quia non per illam, sed per fidem Domini nostri

EEEE 3. Iohs

T. VI
21

Iesu Christi astruit, quod verum est, nobis dari Spiritum sanctum, iustitiam & salutem æternam. Hæc autem postquam scripturarum probauerat autoritate, tandem in hac lectione etiam humana consuetudine ac ratione confirmat, dicens hominis testamentum conditum, hæredumq; institutionem in morte testatoris confirmari, vt testamentum sit ratum, immutabile ac firmum, adeo vt neque deleri, neque mutari possit. Hoc est, inquit. Quanto magis autem testamentum Dei Abrahæ, & eius femini CHRISTO promissum, propter legem Mosis diu postea datam, par est non posse fieri irritum? Itaque dicit: Abrahæ diuinitus dictæ sunt promissiones, & femini eius. Nam in Genesi dictum illi legitur: *In femine tuo benedicentur omnes gentes*. Semen Abrahæ, de quo loquitur scriptura, Christus est ex Abraham secundum humanam naturam descendens, vt Mathæus habet: *Liber generationis Iesu Christi, filij David, filij Abraham*. Hac autem promissione Abrahæ prænunciatum fuit Christum ex eius femine, hoc est, ex Maria nobilissima Virgine, post multas generationes, ipsius filia nasciturum. Factæ sunt quoque Abrahæ promissiones aliæ. Nam promissa est illi diuinitus hæreditas, dum sub specie terræ Chanaan ei promitteretur terra viuentium. Semen illi dictum est à Domino: *Omnem terram quam conspexisti tibi dabo, & semini tuo*. Non dicit pluraliter: Et feminibus tuis dabo terram hanc, quasi multis, sed quasi in vno semine, id est, in vno sic filio hæreditatis huius promissio obtinenda. Ideo dicit: *Tibi dabo, & femini tuo*. Hoc enim ita scriptura habet: *Et femini tuo, qui est Christus*. Semen itaque Abrahæ Christus, qui non populum duntaxat Iudaicum, sed etiam Gentilem complectitur. Vterque enim populus vni est Christo spiritualiter per fidem incorporatus. Christus nanque etiam mysticè vnum est Abrahæ semen, cum omnibus membris suis tanquam caput cum corpore suo, quod est Ecclesia. Vnum ergo semen dictum esse vult Apostolus, quo ostenderet Galatas aliasq; gentes in fide non esse inferiores Iudæis: nec illis Iudæos superiores, sed per fidem omnes semen vnum, vnumq; esse corpus Christi. Elegit enim nos Deus ante mundi constitutionem in ipso. Hoc igitur dico: Lex, quæ data est Mosis à tempore huius promissionis Abrahæ factæ post quadringentos & triginta annos in monte Sinai, non facit irritum hoc testamentum diuinorum promissionum, non ab homine, sed à Deo confirmatum, vt propter legem, aut per legem sequentem euacuetur, impediaturve ab æterna hæreditate Abrahæ facta promissio: quæ tamen euacuaretur, si ex lege, aut per legem daretur benedictio & hæreditas regni caelorum. Alioquin nec Abraham, nec patriarchæ perceperunt benedictionem hæreditatis, qui ante legem fuerunt. Volebant autem pseudoapostoli promissionem illam Abrahæ factam irritam fieri per legem, dum conarentur astruere iustificationem, & regni caelestis hæreditatem, non per gratiam, quam Deus Abrahæ promiserat, sed per legis opera dari. Quo certè euacuaretur (si verum dicerent) diuina promissio. Quod tamen dici non potest. Ideo sequitur: Nam si ex lege, seu ex legis virtute regni caelestis daretur hæreditas, iam non daretur ex promissione. Abrahæ autem per repromissionem donauit Deus hæreditatem. Legem enim non accepit, cui dictum à Domino est: *Ego proteclor tuus sum, & mores tua magna nimis*. Ex his autem iam dictis videri

Genes. 22.

Math. 1.

Genes. 13.

Abrahæ semine esse Christum, etiam secundum mysticè sensum.

Ephes. 1.

Genes. 15.

deri
lus,
est,
rum
præ
pro
& le
rent
à tra
uaba
gelo
nu n
nes
quã
ordi
renu
natu
par
tur
& d
dix
dicit
mo
& D
Deo
nan
nec
con
ergo
tas,
loq
adu
lex,
præ
uist
runt
scri
pru
rum
nul
illis
stun
ho
ex

deri possit lex esse aut nulla, aut inutilis. Mouet igitur quaestionem sibi Paulus, quam ab alijs mouendam Paulus sensit, dicens. Quid igitur lex? hoc est, quæ legis utilitas, si cultores suos non iustificat, nec regnum aperit calorum? Iterumque sibi respondens: Propter transgressores, inquit, qui legem præuariantur naturæ, lex hæc Mosi scripta constituta est, est media inter promissionem & hæreditatem promissam: imo media inter legem naturæ & legem gratiæ, ut qui lege naturæ transgrediebantur, saltem timore cessarent transgredi. Propter prophetas enim & iustos non est posita lex. Hi enim à transgressionibus ut arcerentur timore, non erat necesse, quia legem seruabant naturæ ex amore iustitiæ. Itaque dicit: Lex ordinata est per Angelos, quia non per seipsum Deus, sed per Angelos loquebatur Mosi, & in manu mediatoris posita est in populo Iudæorum, ad coercendas transgressiones legis naturæ, idque in manu mediatoris, hoc est, in potestate Christi, ut quam diu vellet ille, maneret, & quando vellet, cessaret lex. Optimo autem ordine posita est inter legem naturæ, & legem gratiæ, ut homo conuinceretur legem sibi videre gratiæ esse necessariam. Nam didicit primo, quod lex naturæ illum saluare non potuit: didicit deinceps, quod legem quoque scriptam implere non potuit. Siquidem nisi imbecillitatem suarum experiretur virium homo superbus, suo arbitrio sufficientiam arrogaret, legemque diceret superuacue datam, & Christum gratis aduenisse. Quia verò Apostolus dixerat legem in manu mediatoris esse, quis ille sit mediator, subiungit: Mediator autem vnus non est, neque enim nisi inter duos medius est. Huiusmodi autem est Christus inter hominem & Deum mediator, & ipso homo & Deus utranque naturam diuinam & humanam in se habens, hominem Deo reconcilians: duas quoque gentes, puta circumcisionis & præputij vnum populum in se faciens. Et quamuis Christus inter Deum & hominem mediator sit ipse Deus homo, non tamen sunt duo dii, reconcilians & reconciliatus, sed Deus vnus est cum Patre & Spiritu sancto Christus. Lex ergo aduersus promissam Dei? Paulo ante dictum est: Si ex lege esset hæreditas, iam non est ex promissione. Ideo sibi obijciens, & obiecta refellens. loquitur disputaus: Ergo lex est aduersus promissam Dei? Absit. Neque enim aduersatur his quæ Abrahamus Deus spondidit. Si enim per Mosen data esset lex, quæ hominem ab æterna posset morte liberare, quam primi parentis præuocatione suisque peccatis incurrit homo, tunc verè ex lege daretur iustitia: qua regno calorum homo fieret idoneus absque fide Christi. Verum hoc non datum est legi veteri, sed legi Euangelicæ. Conclufit enim scriptura omnia hominum genera seu Iudæos vniuersos sub peccato. Scriptura, inquit, id est, lex scripta, quæ non dat spiritum sed est scriptura tantum, circumsepuit ac detinuit omnes Iudæos sub dominio peccati, ut nulla ex parte possent peccatum euadere, dum neque sibiipsis, neque lex illis subuenire valeret: sed sicut languidi medicum & Saluatorem Christum expectabant, per quem liberarentur ac sanarentur: & ita promissio benedictionis & hæreditatis Abrahamus facta daretur credentibus, non ex legis operibus, sed ex fide Iesu Christi.

Timothæi.

T. VI
21

Beatitudo
vix, & beati-
tudo patriæ,
in quo tunc
sit.

Psal. 118.
Psalma. 11.

Ioan. 5.

Antiqui iusti
quomodo
viderunt
Christum.
Esaie 7.

Non de vlcima loquitur hic Dominus beatitudine, qua in regno ce-
lorum sancti Dei Deum videntes plena gaudent felicitate, vbi o-
mnis exclusa est tristitia, omnisque miseria: sed de felici loquitur
statu presentis vitæ, in quo constituti erant Apostoli, quo & ipsi, & omnes
Dei electi beati dicuntur: quia viuunt in gratia Dei & in charitate, qua re-
gnum Dei mereri possunt. Inde ergo sunt omnes beati, quotquot Christum
diligunt, quotquot illi inhærent per amorem, quotquot illum vident &
cognoscunt per fidem, expectantque per sanctam spem. Ad hunc modum
in Psalmo quoque dicitur: *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.*
Et alibi: *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.* Videamus
igitur quid nobis Dominus loquatur, neque enim Apostolis tantum,
sed etiam nobis loquitur Dominus, dicens:

Beati oculi qui vident, quæ vos videtis.

Nulli dubium est Apostolis grandem fuisse consolationem, qua suis
pascabant animas Christo, audiendo Christum, cum interro-
gando, eique loquendo. Nam ad morum instructionem ipsius lucidum in-
tebantur virtutum exemplar. Ad amorem quoque habebant, vnde lin-
gulis pene momentis ex verbis, ex gestibus, & ex moribus Christi ad eius
incitarentur dilectionem, spiritu renouarentur. Postremo, ad sui curam &
protectionem Dominum & magistrum hebebant secum, in quem omnem
solicitudinem suam transfulerant: de nulla re posthac solliciti aut meruen-
tes. Non tamen de hac sola oculorum corporalium contemplatione, auditi-
oneve aurium externa loquitur Dominus. Audiuit enim & vidit hoc mo-
do Dominum Iudas, sed non inde fuit beatus aut melior. Audiuerunt Phari-
sæi & viderunt Christum, nihilo meliores facti, hi sci licet qui non dilexerunt
eum. De quibus dicitur: *Si non venissem & locutus eis fuisset, peccatum non ha-
berent. Nunc autem viderunt me, & oderunt & me & Patrem meum.* Intelligun-
tur hæc verba de oculis interioribus præcipue ac spiritalibus, quibus con-
iunctus est etiam aspectus exterior. Beati itaque fuerunt beatitudine spei ac
meriti, qui Christum Dei vnigenitum viderunt incarnatum, prædicantem,
miracula facientem, oculis tam carnis, quam spiritus: hoc est, qui Christi vi-
derunt humanitatem visione corporali, & eiusdem diuinitatem credide-
runt oculis fidei.

Dico enim vobis, quod multi reges & prophetae voluerunt
videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ audi-
tis, & non audierunt.

Non infelices, sed multum felices fuerunt & reges & prophetae, quot-
quot in carne Christum optabant videre. Neque enim hoc optarent, nisi an-
te in Christum credidissent. Beatiores tamen illis, quo ad hoc, fuere Apo-
stoli, qui non fide tantum, sed oculis etiam corporalibus Christum viderunt.
Antiqui autem iusti in fide tantum eum viderunt, quomodo Esaias
vidit eum puerum natum, dicens: *Puer natus est nobis, & filium datum est nobis.*

Item
vnum
torc,
runt g
dicit:
eius co
in terr
pocisti
Christi
videtur
eius gl
bar: D
perum
geum e
stire, c
March
Apost
mensu
nibus
eius vi
Ioanne
castell
sturien
tudiner
&c. Ite
igitur
qui ho
Et
cens:
At ill
legis:
um e:
bus vi
sicut
vines.
Hic
rur, qui
bant, al
stus sap
et respo
hic legi
didit no
dari re
gnum e
Item

Item vidit eum in passione: *Vidimus eum*, inquit, *de spectum & nosse sumum* Esaiæ 51.
 Abraham denique diem vidit Christi, ipso eodē teste nostro Salua-
 tore, & gaudius est. Sed hæc omnia fuerunt in spiritu. Porro Apostoli vide-
 runt gratiosam præsentiam verbi in assumpta humanitate, sicut Ioannes Ios. 8.
 dicit: *Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vngenti à Patre*. Secundo, viderunt Apostoli
 eius conuersationem in mirabili sanctitate, de qua Baruch: *Post hæc*, inquit, quomodo
in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Tertio, eius viderunt viderint Chri-
 potestatem in miraculorum operatione. Vnde tam de ipsis, quàm de turba stium.
 Christi operibus delectata refert Lucas: *Repleti sunt timore magno dicentes: Quia*
vidimus mirabilia hodie. Itemq; *Omnis plebs vs vidit, dedit laudem Deo*. Quarto,
 eius gloriam viderunt Apostoli in transfiguratione, quando Petrus dice-
 bat: *Domine bonum est nos hic esse*. Quinto, Christi pietatem viderunt in pau-
 perum miseratione, quoniam sanauit infirmos & languidos omnes, vt scri-
 ptum est: *Virtus de illo exibat, & sanabat omnes*. Si denique pietatem eius cupis-
 scire, observa quid cum beata Maria Magdalena peccatrice egerit, quid cum Lucæ 7.
 Mathæo, quid cum Zachæo, quid cum adultera muliere, quid cum Petro Matth. 9.
 Apostolo, quid denique cum latrone: & videbis pietatis bonitatisque im- Lucæ 9.
 mensum aceruum suauissimamq; nobis misericordiarum argumenta, quibus om- Ioan. 8.
 nibus interfuerit Apostoli, & eius opera misericordiarum viderit. Sexto, Lucæ 22.
 eius viderunt feruorē in prædicatione. Siquidem diluculo ad prædicandū Lucæ 11.
 Ioannes illū venisse in templum narrat. Ibat quoque de loco ad locum, de Ioan. 4.
 castello ad castellum, de ciuitate ad ciuitatē pedes, in æstu & pluuia, algens,
 esuriens, fatigatus & sitiens. Septimo, eius viderunt patientiam & man-
 tudinem in patiēdo, de quo Petrus, ait: *Cum malediceretur, non maledicebat*, 1. Pet. 2.
 &c. Itemq; Mathæus: *Iesus autem nihil loquebatur, ita vt miraretur præses*. Beati Matth. 17.
 igitur oculi qui viderunt, quæ videbant Apostoli. Neque enim omnibus,
 qui hoc optabant, ita contigit.

Etece quidam legisperitus surrexit, tentans illum, & di-
 cens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo?
 At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? Quomodo
 legis? Ille respondens, dixit: Diliges Dominum Deum tu-
 um ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni-
 bus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum,
 sicut teipsum. Dixitque illi: Rectè respondisti. Hoc fac &
 vitæ.

Hic legisperitus de arrogantibus tumidisque scribis vnus fuisse vide-
 tur, qui Christo inuidebant, Christo detrahebant, & qui Christum tanta-
 bant, alliciebantque vt aliquid proferret legi contrarium. Verùm Chri-
 stus sapientior illo: vt pote qui nouit astutos comprehendere in astutia sua,
 et respondit per illius verba & testimonia illum confutans. Obserua tamen
 hic legisperitum adhuc prudentius locutum, quàm Lutheranos: quia cre-
 didit non ignauis & ociosis, nudæque ac informi fidei sine vllis operibus Fides sal-
 dari regnum cælorum. Siquidem Lutherani putant sola se fide emere re- uas quæ sūt.
 gnum cælorum. Ego autem non video esse fidem posse quæ saluet aliam, Galat. 5.
 - FFFF - quàm

T. VI
21

quàm eam, quæ per dilectionem operatur. Hoc nouit quoque legisperitus hic qui interrogans, dicit: Quid faciendo vitam æternam possidebo? Non igitur quasiuit quid credere, sed quid operari deberet. Sed admirabili sapientia sua illum Dominus ad legem remittit, quo sibi ipsi sententiam diceret, quam calumniari non posset. Dicit enim ei: In lege quid scriptum est? Quomodo legis? ac si diceret: Quid tibi ex lege videtur necessarium ad obtinendam vitam æternam, qui es instructus in lege? quid lex monet faciendum? Qui respondit: Diliges Dñm Deū tuū ex toto corde tuo, &c. In Deuteronomio præcipitur Deus diligi ex toto corde, ex tota anima, & ex tota fortitudine. Et qđ ibi dicitur ex tota fortitudine, hic dicitur pro illo, vel ex tota virtute, aut ex omnibus viribus tuis. Vnū hic additur, quod in lege nō habetur, scilicet ex tota mente tua. Dicendum igitur breuiter, quid sit cor, quid anima, quid mens, & quid fortitudo, ex quibus diligendus est Deus. Scio nō omnes in vnā sententiā hic cōuenire, sed ab alijs aliter exponi, sicut vniciq; visum fuerit. Dicendū igitur breuiter, per cor, quod vitæ principiu est & finis, intelligi voluntatem. Sicut enim cor principium omnium motuum corporalium est, ita omnium spiritualium motuum est principium voluntatis. Ex voluntate autem mouetur intellectus, qui hic dicitur mens: mouetur appetitus sensitiuus, qui hic anima vocatur: mouetur quoque vis excersitiua, quæ hic dicitur fortitudo, aut virtus, seu vires. Itaque præcipitur nobis, vt intentio nostra ac voluntas tota feratur in Deum: quod est Deum toto corde diligere. Deinde vt intellectus subijciatur Deo, credens quæ credenda iusserit Deus, & nullam aliam rationem credendi inuestigans, nisi quia Dominus dicit: quod est ex tota mente diligere. Tertio, vt appetitus sensitiuus reguletur secundum Deum, quod est ex tota anima diligere. Quarto præcipitur, vt omnes vires, hoc est, omnes actus tui plene Deo obsecant, quod est ex omnibus viribus Deum diligere, puta vbi nulla vacat aut occosa est vis seu potētia ab opere & obedientia Dei. Deinde additur ad ordinem diligendi: Et proximum tuum debes diligere sicut teipsum. Vbi aduertendum est hoc verbum, sicut, hic significare similitudinem, non æqualesitatem. Non enim tantū præcipimur diligere proximum, quantum quisque se diligit ipsum, sed simili modo & genere charitatis, puta & ad illum finem, ad quem teipsum diligis. Dilige quoque proximum, vt ei velis æternam felicitatem, & ea, per quæ ad illam attingitur, vt sunt virtutes, gratia & dona Dei. Sciendum quoque, per proximum hic non intelligi consanguineos, sed naturæ conserem, quemlibet scilicet hominem. Omnes enim ex eodem patre nati sumus.

Deute. 6.

Cor hominis quid sit.

Diligendus quopacto sit Deus.

Ex toto corde. & ex tota voluntate.

Ex tota anima.

Ex omnibus viribus.

Sicut, quid hic significet.

Proximus autem quis sit.

Præceptum amoris an in hac vita possit impleri.

Quomodo bifariam hoc præceptum intelligatur ac impleatur.

Postremo si interrogas, an hac in vita hoc possit impleri præceptum dicendum: Eo modo impletur, quo datum est, & quo impleri potest iuxta conditionem huius vitæ, vt nihil vnquam egisse inueniaris, quod sit præcepto, seu fini præcepti contrarium. Bifariam namque hoc præceptum cōtingit & intelligi & impleri. Vno modo, vt ad finem pertingatur præcepti, seu præcipientis, quem intendit præcipiens, cuius rei gratia præcepit. Hoc modo in hac vita non possumus implere præceptum hoc, vt verba sonant, vt scilicet diligamus eum ex toto corde, & vt continuo motu dilectionis semper feramur in Deum, in hæc

musq
am cr
ligitu
licet a
hil car
dux v
dam v
scēdē d
men r
& faci
agit, q
imple
fertur
torum
reñdē
ceret.
II
quis
Vt
cessit,
operat
Legisf
stima
tus vo
quis e
us est
lius re
dros e
ludax
am in
dilige
St
bat a
etiam
uiuo
De
scriber
sui no
mus o
signifi
paciē
stria,
cho, h
& in p

musque Deo, & ut omni tempore cor nostrum ad Deum, & ad nullam aliam creaturam sit inclinatum. Hic status est futurae vitae. Alio modo intelligitur hoc mandatum, ut possibile sit huic vitae, in qua sic impletur, ut licet ad finem non obtineatur praecepti, seu intentionem praecipientis, nihil tamen agit feruus contrarium huic fini. Verbi gratia: Militi praecipitur ut fideliter pugnet, intendens victoriâ. Pugna enim fit propter obtinendam victoriâ. Itaque miles legitime pugnans, & victoriâ obtinens, perfecte ducis implevit mandatum. Si verò victoriâ non obtinet, nihil tamen facit victoriâe contrarium, nihil agit quo victoriâe excludat, implet & satisfacit praecepto, licet imperfecte. Hoc modo qui contra Deum nihil agit, quo illum à se excludat, qui nullum admittit mortale peccatum, hic implet hoc dilectionis praeceptum imperfecte. Qui verò totus & continue fertur in Deum, & stabiliter ei inhaeret, hic diligit perfecte. Sed hoc est beatorum in patria. Cùm autem sic respondisset, Christus illi laudavit, quod recte respondisset, monuitque eum ut quod sentiret faciendum, etiam faceret.

Marc. ix.

Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus?

Ut aliqui putant, hic legisperitus animo tentandi Dominum primo accessit, sed tandem mutatus atque compunctus voluerit se iustificare, hoc est, operam dare ut iustificaretur. Veruntamen quod alij sentiunt magis placet: Legisperitum hunc tumidum fuisse & arrogantem & tentatorem Iesu, existimasseque in observatione legis non habere se similem. Eam ob rem inflatus voluit iustificare seipsum, ac tanquam iustum commendare, dixit: Et quis est meus proximus? Poterat dicere Dominus Iesus: Omnis homo tuus est proximus. Sed tamen non ita respondere voluit, sed ex propria illius responsione illum convincere studuit de errore. Erat enim apud Iudeos error ille, ut nullum existimarent sibi proximum, nisi suae gentis Iudaeum. Quem errorem ut confutaret, parabolam, aut fortasse historiam inducit, qua ostendat quemvis hominem esse proximum nostrum, quem diligere debemus.

Proximi qui
apud Iudeos
dicebantur.

Suspiciens autem Iesus, dixit: Homo quidam: descendebat ab Hierusalem in Hiericho, & incidit in latrones. Qui etiam despoliaverunt eum: & plagis impositis abierunt semivivo relicto,

Dominus Iesus loquutus quasi parabolam, qua humani generis describeret calamitatem, suspexit, id est, sursum vidit versus caelum, quasi lapsus nostro condolens, quo ab altitudine & nobilitate caelestis status recidimus omnes. Spiritualiter enim per hominem hunc, primum hominem vult significari Adam, qui in Hierusalem, in civitate pacis, seu in visione ac gustu pacis constitutus, hoc est, in paradiso terrestri, in quo originali vivens iustitia, fuit in magna pace: sed descendit per peccatum originale in Hiericho, hoc est, in instabilitatem, miseriam & defectibilitatem corrui mundanâ, & in praesentis exilij locum paradiso eiectus: Descendens autem, hoc est, peccando cor-

Homo iste
spiritualiter
quis sit.
Genes. 2.

T. VI
21

Latrones cur
vocetur spiri-
tus maligni.

do corrumpens, incidit in latrones. Latrones sunt maligni spiritus, qui vitæ nostræ itinera obsident, & Dei donis, gratiaque nos spoliare contendunt, atque in æternam damnationem pertrahere. Ideo sequitur etiam: Qui etiã despoliauerunt eum. Spoliati sumus decore gratiæ Dei, donisque pulcherrimis, optimis atque suavissimis. Ab incorruptione enim, à pace, ab obedientia, à tranquillitate, à scientia, à rectitudine, ad omniem miseriam, atque ad arumnas infinitas, hoc est, ad ignorantiam, ad infirmitatem, ad tædium & fastidium omnis boni, ad pronitatem peccandi, ad caliginem & ignorantiam, & ad instabilitatem peccandi lapsi sumus. Spoliati enim admirabilibus donis Dei, postquam etiam plagas & vulnera accepimus: abierunt latrones à nobis semiuivis relictis, id est, non ad vniuersum nos quo nulla foret nobis reposita spes salutis, interemerunt. Quatuor autem sunt vulnera, quæ lædunt animam inflicta nobis ex originali peccato. Malitia, hoc est, inclinatio, pronitasque ad malum in voluntate. Ignorantia in intellectu. Infirmitas in vi irascibili (prauitati enim nunquam satis resistimus) & concupiscentia insatiabilis delinquendi in vi concupisibili. Hæc quatuor vulnera, hæc plagæ adeo nos extenuant, adeo vires nobis minuunt, vt pro media parte, vix nobis infit vita. Fuerunt enim iusti ad Dei gratiam recepti, Deoque, quantum ad suam arctinet personam, reconciliati, non autem quantum attinet ad naturam. Ideo Ioannes quoque Baptista, quamdiu natura humana non fuit reconciliata, quamuis sanctus, quamuis propheta, præcursor & martyr Christi, non regnum cælorum, sed tanquam adhuc semiuivus lymphum, donec ab omni per Christum vulnere sanaretur, intrauit.

Vulnera ani-
mæ ex origi-
ni peccato
inflicta qua-
tuor.

Accidit autem vt sacerdos quidam descenderet eadem via & viso illo præterijt. Similiter & Leuita cum esset secus lolum, & videret illum, pertrarsijt.

Sacerdos qd
hic designet.
1. Cor. 5.
Psalm. 13. 52.

Per sacerdotem intelligitur tempus legis, in qua multa quidem inflicta fuerant sacrificia, sed nullum quod hominem perfectè mundaret, reconciliaret vt Deo. Per Adam enim intrauit peccatum, & inde perit ansijt in omnes. Vnde omnes vulneramur, nec est qui faciat bonum: nõ est, inquam, qui sanus ex omnibus remaneat vsque ad vnum. Christus enim solus non potuit hoc vitio inquinari. Maria eius benedicta mater, tamen si inquinata nõ sit, potuisset tamen, nisi præseruata foret, maculari. Porro per Leuitã tempus intelligitur prophetarum, qui omnes nunciauerunt redemptorem, & saluatorem nobis venturum. Nullus tamen vel sibi vel alijs præstabat salutem. Omnes ergo præterierunt, homine semiuivuo, id est, qui perfecta opera vitæ agere non valuit, relicto.

Leuita quid
hic dicatur.

Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum & videns eum misericordia motus est. Et appropians alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum. Et imponens illi iumentum suum duxit in stabulum, & curã eius egit.

Psalm. 74.
Samaritanus
istè mysticè
quis.

Samaritanus iste haudquaquam alius est, quam custodiens paruulos Dominus noster Iesus Christus. Samaritanus enim dicitur custos. Qui ergo ex nominis significatione custos dicitur, & ex beneficio & dilectione nomi-
ni non

mini non custodiam impertitur, recte huic semiuuo curam, custodiamque exhibuit. Cuiusmodi autem, inquis, iter Dominus fecit? Ioannes dicit: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Eius ad nos descensio, eius iter fuit.

Eius ad nos descensio, incarnatio fuit. Ccepit enim nobiscum esse in forma qua ante non fuerat. Quare & ad nos dicitur uenisse? Venit itaque secus eum, quia Christus in similitudine uenit carnis peccati, non in carne peccati. Venisse quoque secus humanum genus dicitur, quia clementissima dignatione sua humano modo nobiscum uixit, & edens, bibens, dormiens, frigora, calores, famem, sitimque patiens, sese per omnia nobis absque peccato assimilauit. Misericordia motus quoque est. Quomodo misericordia non mouetur *alitor meus, Deus meus misericordia mea?* Reuera *misericordia est Dominus, quod in sumus consumpti.* Alligauit quoque infirmi vulnera. *Sanabo* (inquit) *contritiones eorum.* Imo ipse *vulneratus est propter peccata nostra, & eius liure nos sanati sumus.* Alligauit vulnera, quia curam ad illorum sanitatem adhibere cepit. Alligauit vulnera eius, quia laesionem uirium per virtutes & spiritalium gratiarum dona reformauit. Infundens oleum consolationis, gustumque spei, quo sentiret homo in se diuinam miserationem, qua in adoptionem filiorum Dei reciperetur. Nec oleum duntaxat consolationis, sed austerioris quoque praecepti uinum infudit. Posuit autem vulneratum super iumentum suum. Iumentum Christi, caro est Christi. Super hoc iumentum nos posuit, quia *uere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit.* Deus enim *posuit iniquitates omnium super eum, & disciplina patris nostri super eum.* Erve Petrus ait: *Peccata nostra portulit in corpore suo super lignum.* Deinde duxit in stabulum, hoc est, Ecclesiam incorporauit, regendumque commendauit, in quo illius curam habuit.

Et altero die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habet: & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero, reddam tibi.

Samaritanus noster Dominus Iesus Christus, ubi nos in corpore suo in stabulum, seu ouile Ecclesiam induxit, atque per suam passionem & vulnera corporis nos in locum, ubi nostri cura ageretur, portauit, altero die, hoc est, tempore passionem suam sequente, duos protulit denarios, deditque stabulario. In stabulario uel chorum Apostolorum, uel quemlibet Ecclesiam praelatum significat. Stabularius Pauli fuit Ananias, cui illum Christus commendauit. Itaque stabulario duos dat denarios ad sanitatem infirmi, curamque impendendos. Duo denarii sunt duo testamenta, ueteris scilicet & nouae legis. His regendus, his cibandus, potandus, fouendusque est infirmus. Et si quid, inquit, supererogaueris ex donis alijs & industria tibi data, praeter ea quae in lege ueteri, aut noua scripta sunt, quae tamen ad illius sunt salutem, & quae in eius ueteris commodum aut utilitatem de his (ut dixi) quae a Deo accepisti, cum iudex uiuorum & mortuorum rediero, omnia reddam tibi. Beatus cui tu es debitor Domine Iesu. Ex promissione enim tu te nobis constituis debitorem. Vide hic quod Dominus dicat: Si quid supererogaueris. Est ergo quod homo supererogare possit, hoc est, gratum quid facere Deo, non coactus praeecepto, aut iussu Dei, sed deuora

lumentum Christi quid sit. *Esai 51.* *1. Pet. 2.*

Stabularius mystice quis sit. *Ad 1. 9.*

Denarii duo quid designent.

Supererogare quomodo possit homo.

T. VI
21

deuota voluntate impulsus, quæ nulla lege arctatur aut constringitur. Est, inquam, quod possit offerri gratum Deo, tamen si non sit præceptum, sed arbitrium, nec etiam ita lucide inueniatur illud expressum in scriptura, modo non sit contrarium scripturæ: quia contradicentibus Lutheranis omnibus Christus dicit: Si quid supererogaueris, cum rediero, reddam tibi. Hæc dicens denuo ad legisperitum conuersus, interrogationem facit.

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus: Vade, & tu fac similiter.

Proximum nostrum dici omnem hominem.

Per hanc interrogationem & legisperiti responsionem conclusit eundem Dominus, quo intelligeret non solum Iudæum aut amicum, sed omnem quoque hominem suum esse proximum: quandoquidem hic. Samaritanus ratione compassionis ac beneficii non potuit negari illi fuisse proximus, qui incidit in latrones. In siue itaque Dominus illi dicit: Vade, & tu fac similiter. Quasi dicat: Quomodo fateris (& reuera est) illi qui in latrones incidit, fuisse proximum eum qui in ipsum misericordiam fecit: ita tu quoque, si quis tua egerit ope, omni homini te adiutorem præbe, intelligens super egenum & pauperem, quem tibi æstimes proximum. Hoc idem largiatur nobis Dominus noster Iesus Christus, vt quomodo scire, ita quoque implere valeamus ad ipsius laudem, qui est benedictus in secula, Amen.

Psal. 40.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Triformiter est Deus diligendus.

Magister, quid faciendo vitam æternam possideo? Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex tota mente tua. Luca X. Magna res, charissimi, est charitas, sine qua non potest homo saluari, cum qua non potest damnari. Qua habita habentur omnia: qua non habita desunt omnia. Neque enim seruus Dei esse potest humilis eo modo, quo Christianus esse debet humilis, vt scilicet humilitas sit eius accepta Deo ac meritoria, nisi habeat charitatem. Non potes, inquam, esse patiens, non potes esse mitis, aut castus sine charitate. Sic nulla virtus est virtus sine charitate. Est igitur charitas omnibus nobis maximè necessaria. Describitur autem nobis hodie, cuiusmodi esse debeat. Neque enim omnis amor est charitas. Diligunt enim se homines, vt homines, vel quia eadem gente, vel ex eodem sanguine nati, vel eiusdem artis, eiusdem professionis, in vna domo familiares, aut eiusdem nature & voluntatis. Itaque varia hæc & multiplex ratio diligendi multiplicem quoque generat dilectionem. Vna est ratio charitatis, diligere Deum in Deo, diligere ipsum propter ipsum & propter nihil aliud, hominem verò diligere propter Deum. Deus itaque causa & finis sit, quare Deus proximusque diligitur. Et hæc est charitas. Hæc charitas seu dilectio moueat os ad loquendum, manus ad operandum, pedesque ad ambulandum, quo impleantur præcepta Dei. Non enim rectè præcepta Dei implet, nisi diligas. Huius charitatis canon nobis præscribitur, quando dicit: Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo,

Charitas quam sit magna res.

Charitatis ratio vna, quæ.

Charitatis canon quis sit.

de tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua. Hic est scopus finisq; perfectionis nostræ, vltra quem excedere non possumus. Quem etiam in hac vita nunquam attingimus. Semper enim habemus quo in perfectiora nos extendamus. Semper spatium nobis restat quo in charitate crescimus, quando dicitur, ex toto corde. Benignissimus enim Deus, qui est laudabilis, imo & amabilis nimis, mandata sua nobis præcepit custodiri nimis, vt semper inueniamus quod nobis deficit, semper defectum nostrum plangamus, semper nobis restet, quod nondum apprehendimus, ad quod anhelemus. Haudquaquam tamen transgressores iudicabuntur præcepti in hac vita, si diligimus hic Deum, licet non ad illum scopum, nec ad mensuram nobis præfixam in hac vita, sed in futura vita pertingamus, dum tamen in continuo proficiendi & Deum magis diligendi desiderio perseueramus, dum crescere in charitate contendimus. Itaque diligendus est Deus tripliciter: Primo integre, quod hic dicitur, ex toto corde. Quid est, inquis, Deum diligi integre, seu ex toto corde? Si de hac vita responderi oportet, quomodo hic mandatum hoc possibile est impleri, dicendum est: Sic dilige Deum, vt nulli rei sit magis cor tuum inclinatum, quam ad Dominum Deum tuum. Dilectio hæc ad salutem necessaria est, que si in te fuerit, sufficit quidem ad salutem, sed non sufficit ad perfectionem. Porro pro statu patriæ, est omnis motus animæ, omnes vires animæ, & quicquid in homine est, absorberi in Deum, vt nihil extra Deum sit, sed totum in Deo. Hic verò (vt dixi) diligere Deum ex toto corde, est nulli rei esse magis inclinatum, quam Deo: nec in vlla re alia delectari, hoc est, quiescere, aut in ea dilectionis suæ finem ponere, quam in Deo. Non in cibo, non in potu, non in vxore aut liberis, nec in opibus aut honoribus. Nam si in aliquo horum occupatus fuerit amor cordis tui, non ex toto corde amas Deum. Dicit quis: Quomodo non possum delectari in cibo, in potu, & in alijs, quorum sine delectatione non est vsus? Velim nolim esurientem me delectatibus, tamen si aridus duntaxat foret panis. Dicendum, quod te delectatibus, aut licitum aliud, nihil adhuc est periculi, quamdiu delectationem non queris. Non præcepit Deus, ne cibis delecter, sed præcepit, ne tu delectationem aliam in creatura queras, quam eam quæ est ex Deo, siue in Deo, siue propter Deum. Aliud est sentire delectationem, aliud amare, aliud est tolerare, aliud querere delectationem. Itaque sentire delectationem nemo prohibetur: quandoquidem re vti delectabili absque delectationis perceptione, non est materiale, aut possibile homini sano, aut bene (vt esse debet homo) ordinato. Quocirca re licenter vti potest delectabili, imo etiam ordinate eandem secundum Deum & infra Deum diligere potes, non quia delectabilis, sed quia necessaria tibi est: quia non dictum est tibi, vt nulla te res delectet, sed vt nulla te res æque aut magis delectet, quam Deus. Quod tamen sane quoque est intelligendum. Multæ enim res magis delectant absque periculo, quam Deus, puta pater, mater, vxor, aut proles, sed hoc est iuxta sensum carnis, non iuxta iudicium rationis. Nam licet vxor tua, quo ad sensum dilectionis carnalis seu cordialis, quæ sentitur, suauior sit cordi tuo quam Deus, non est tamen præstantior in corde tuo, iuxta dilectionem rationis, quandoquidem mille vxores,

Psalm. mt.

Diligendus quomodo sit Deus trifor-miter.

Dilectio necessaria & sufficiens ad salutem, quam sit.

Delectatio creaturarum quando non sit periculosa.

T. VI
21

Amor crea-
turarum quā-
tū impedi-
at amorem
Dei.

milliesque offendere mallet quam vnum Deum. Impedit tamen amor hic
creaturarum, etiam si non sit contra Deum, vehementer Dei purum amo-
rem. Amor enim Dei purus non est, quamdiu aliquid de amore creatura-
rum, quod propter ipsum non fuerit, mixtum est. Pluma namque non adeo
potest in altum volare, dum fece terrena, aut luto est inquinata, seu agglu-
inata, vt volat ab omni sorde, feceque aliena ac libera. Idcirco sanctus ait
Augustinus: Minus te Domine amat, qui tecum aliquid amat, quod propter
te non amat. Circumcidendus igitur est amor Dei ab omni alio amore, iux-
ta illud Deuteronomij: *Circumcidit Dominus cor tuum, & cor semini tui, vt dili-
gas Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo.* Vult autem totum cor tuum habe-
re Deus, quia vt Augustinus ait, Totum te exigit, qui totum te fecit. Et cui
sanctius, cui vtilius, quāso cor tuum potes offerre, quam Deo? Aurum & vas
quodcunque aliud, quando offertur, purgatur, vt mundum decensq; offerat-
ur. Tu quoque Deo offeras oportet amorem mundum, & ab omni alio a-
more purgatum. Secundo, diligendus est Deus fideliter, quomodo ipse fide-
liter dilexit nos. Quæsiuit enim vtilitatem nostram. Nos verò, quia eius vti-
litatem non possumus querere, queramus fideliter eius gloriam, benepla-
citum & honorem. Hoc autem applicari potest, vt dicatur Deus ex tota ani-
ma diligi, quandoquidem ex tota anima adeo fideliter dilexit nos, vt ani-
mam suam potius sineret à corpore suo separari, quam nostras à se animas
diuidi pateretur. Quare Deum quoque nostrum vita debemus habere cura-
riorem: vt si alterum necesse fuerit, potius amittamus vitam, quam Deum.
Fidelis namque amor omne tormentum superat. Nam de hoc fideli amore
à sponso dicitur: *Fertis est vt mors dilectio:* quia propter Christi dilectionem
etiam mors ipsa contemni, hoc est, tolerari debet, ne alienus quispiam fiat à
Christo. De hoc Paulus dicebat: *Quis separabit nos à charitate Christi? an tribula-
tio? an angustia? an fames? an periculum? an gladius?* Hoc modo loquuntur omnes
qui Christo sunt fideles. Est enim fidelitas donum aliquod, quo discernitur
inter bonos & malos. Cuncta enim alia exercitia possunt facere tam boni,
quam mali. Possunt enim æque ieiunare, possunt orare, possunt elemoly-
nam dare. Vnum duntaxat est quo seruus malus à bono discernitur, quia
domino suo malus seruus non potest esse fidelis. Quæ autem nostra est fide-
litas erga Dominum Deum nostrum? Quantula est & quam cito deficit? Non
igitur gloriemur de fidelitate amoris erga Christum, quandoquidem fide-
litem nostram bestia, puta canes superant. Illi enim dominos suos se-
quantur per spinas & dumeta per ignem & aquam, & diuidi nolunt. Imo
fugatus à domino & abactus, mox reuertitur, & domini querit gratiam.
Quid nos huic bestia simile aliquando fecimus? Blanditur nobis, irascitur
nobis Deus, perinde tamen nos blandientem despiciamus vt terrentem.

Secundo, fidelis amor non lassatur. *Lassati*, inquiunt quidam, *sumus in via
inquitatis* at in amore Dei lassari nemo potest. Quicumque enim Deum dili-
git, minus eum diligit, quantumuis diligit, quam est diligendus. Imo qua
plus plusquam diligit, eo minus sibi videtur diligere. Ignis enim diuini a-
moris nunquam dicit (vt scriptum est) sufficit. Dicit Augustinus: Amantis
anxietas non finit eum dormire. Rectè non finit eum dormire. Cum enim
dormit amans, vt in Canticis dicitur, cor eius vigilat. Amor de quiete fit
inquit.

Augustin.

Deuter. 10.

Augustin.

Quomodo fi-
deliter dili-
gendus sit
Deus.

Cant. 7.

Rom. 8.

Fidelitas vi-
discernatur
inter bonos
& malos.

Canum fide-
litas quāntū
hominis su-
peret fide-
litem.

Sepien. 5.
Amorem fi-
delem non
lassat.
Prover. 10.
Augustin.

Cant. 7.

inqui-
bricit,
rit, sal-
litudo
uuncu-
uitit.
chel.
uitus.
æstus
flaqui
tamen
tur ei
fatiga-
eadem
deside-
datur
quod
tione
ra pro-
honor-
lesta s-
sunt,
num
dana-
que n-
sentia
huius
Quap-
quis
aur no-
Ter
omnes
stanc-
tit. Il-
Qu-
naque
mille
Nam
Deo r-
ritum
feru-
um &
ille of-
non
fius q-
us per

inquietior. Quies, hoc est, ocium amanti est afflictio. Qui enim gustu inebriatur amoris, ad omne opus hilarescit: sæpe quidem dolet, sed non sentit, laborat, sed non lassatur, deridetur, sed non aduertit. Habes huius similitudinem in Iacob patriarcha, dum esset iunior Rachel amabat filiam auunculi sui. Pro qua patri ut illam obtinere mereretur, septem annis seruitit. Nondum tamen obtinuit, sed primo Lya illi apposita est, deinde Rachel. Pro qua septem alijs annis seruitit. Cuiusmodi autem eius fuerit seruitus, ipse postea exprobrans auunculo suo retulit: Die noctuque, inquit, æstu vrebam & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis: & alia graua, molestaque, quæ ibi recensuit (vt Genesis habet) per viginti annos tolerata. Vbi tamen dicitur, quod bis septem anni quibus pro Rachel seruitit, videbantur ei dies pauci præ amoris magnitudine. Quid ergo facit amor Dei? Num fatigat? Num lassat? Si enim hæc carnalis potest amor, nunquid Dei amor eadem non potest? Si tot tantosque fert homo labores pro vnius creaturæ desiderio & amore, indignus est creator, cui tantus, imo cui maior impendatur amor? An impotens fortasse est Dei amor aut insuauis, qui non possit, quod seculi, carnisque potest amor? Si pro lucro temporali, si pro delectatione carnis tanta sustinet homo, nunquid pro æterna vita, nunquid minor pro regno tolerabit calororum? Si vt ea, quæ hic impure & plerunque inhonestè amat, obtineat homo, labores & ærumnas sustinet, nec tamen molesta se conqueritur pati, nec insuauia quæ patitur, ducit: quomodo graua sunt, quæ pro Deo quis patitur? Non aliam hic video rationem, quare vnum ferre suauiter se quis dicat, aliud grauate, nisi quia vnum, hoc est, mundana diligit, aliud, id est, Deum non diligit. Sunt namque multa plura absque numero, quæ onera amoris diuini dulcia faciunt & releuant, vt non sentiantur, quam sint in cupiditate bonorum temporalium, pro quibus huius mundi amatores graua & molesta ferunt non sentientes molestiam. Quapropter non insipienter beatus dicit Gregorius: Poena interrogat, si quis Deum veraciter amat. Qui enim perfecte amat, poenam ac laborem aut non sentit, aut non æstimat.

Quies cuiusmodi amanti sit afflictio.

Genes. 29.

Genes. 31.

Amoris diuini onera quam releuat.

Gregor.

Cant. 8.

Augustin.

Amorē Dei peregrino non velle misceri amor.

Hierem. 1.

Math. 6.

Perseueratē diligendum esse Deum.

Tertio, amorem fidelem thesaurus nullus superat. Si dederit, inquit, homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam, scilicet substantiam domus, præ nobilitate & excellentia dilectionis quam comparat. Illud enim vnicuique est thesaurus, quod quis maximè amat.

Quarto, amori extraneo non vult misceri amor Dei. Neque enim fas est naque possibile, vt terrena celestibus, ima summis, spiritualibus carnalia miscantur. Mulier suo viro fidelis, non alium amat, quam suum vicum. Nam si amat alium, iam non amat suum. Et de anima peccatrice, atque à Deo recedente per Hieremiam dicit Dominus: Quomodo si fronte tua mulier virum suum, sic contempsit me domus Israel. Nemo igitur duobus potest dominis seruire: nemo Deum & diabolum potest audire. Nemo diligere potest Deum & diabolum, hoc est, delectationes carnis, voluptates & honores, quas ille offert. Purè igitur Deus diligatur oportet, & sine socio, propter se, & non propter aliud: ne illud aliud propter quod Deum diligimus, preciosius quam Deum, imo pro Deo nobis faciamus. Tertio, diligendus est Deus perseueranter. Quod quidam putant esse nobis dictum, cum ex tota mente iube-

GGGG

te iube-

T. VI
21

te iubemur diligere. Quod enim mente aut intellectu haeret, firmiter acper-
 feueranter haeret. Tota igitur mente, & totis viribus diligit, qui nunquam
 non diligit. Tamen filij charissimi, quomodoquaque haec verba exponan-
 tur, hoc vobis tenendum est, vt Deum ita bonum, ita potentem, ita sapien-
 tem, ita dignum aestimetis, vt pro nulla re creata illum relinquatis. Om-
 nia quae in mundo sunt, & vniuersum mundum ipsum contemnatis potius
 & amittatis, quam vt Deum offendatis. Penas & mortem potius sustineatis,
 quam Deum offendere consentiatis peccato. Si mundum lucrari possitis v-
 niuersum vno peccato, potius mundum cum omnibus quae in mundo sunt,
 finatis perire & perdi, quam vt peccetis. Videte igitur, quanta esse debet vo-
 bis charitas, quanta fidelitas ad Deum. In omni actione vestra, in omni-
 uentum, primum quod in omni re interrogetis, primum quod a vobis solici-
 tudinem exigit aut curam, sit, an offendatur Deus aut proximus. Si Deus of-
 fenditur, nulla sit cum eadem re posthac vobis communio. Si proximus
 offenditur, videndum iterumque discutiendum, propter quid offendatur, &
 si offensio tolli possit abique offensione Dei. Si enim quid egeris aut omis-
 ris propter amorem proximi, aut ne offendatur proximus, & per hoc of-
 fendis Deum, non recte facis: sed omnino cauere te decet, ne cesses, ne in
 hoc quod offendis Deum, optes placere proximo. Omnino, inquam, caue,
 ne Deo offenso studeas homini placere: quin potius vniuerso velis mando
 displicere, atque insensum habere omnem hominem, ne tibi iratum ha-
 beas Deum. Porro si cum diuina stare potest amicitia, vt caueas offende-
 re hominem, omnibus id modis cura, ne proximum offendas, & Deum ni-
 hilo secius propitium, misericordem & amicum retineas. Filij charissi-
 mi de diuina dilectione quantum capere potestis, hoc vobis puto satis so-
 re, vt discatis Dei mandata agnoscere & seruare, discatis desideria vestra
 mortificare, atque in vobis eadem occidere, nullum illis tribuendo consen-
 sum, discatisque Deo in omnibus obedire, atque vos eiusdem beneplacito
 resignare. Haec enim est charitas, vt Dei seruetis mandata. Et Dominus: Si
 inquit, diligitis me, mandata mea seruare. Viuite igitur in fide sanctae Ec-
 clesiae, & quae vltra caput vestrum sunt, nolite discere, aut curiosissime
 ri. Satis vobis sit scire quae Ecclesia credit, & eadem credere. Quae si quoque
 non ad plenum capitis, aut nescitis quid Ecclesia credit, nolite disputare,
 nolite contendere, sed generatim in omnibus assenerate ea, quae credenda
 monet Ecclesia, eadem vos credite. Nolite Deum tentare, nolite experi-
 menta in his quae fidei sunt, petere. Omnia committite Christo & matri
 sanctae Ecclesiae, cuius estis filij & filiae. Et hoc modo in simplicitate vi-
 uite fidei, quamdiu aliud a vobis Deus non requirit. Humiliter quo-
 que semper de vobis, sublimiter vero de proximo sentite,
 atque in gloriam Dei quicquid agitis, dicitis accogi-
 tatis dirigite: qui est benedictus in secula,
 Amen.

Amorem
Dei in multis
peccatis & af-
flictionibus
praefertendum.

In omni a-
ctione quid
primum sit
curandum.

Amoris Dei
iudicia qua-
nam sint.

Ioan. 14.
Quomodo in
simplicitate
fidei sit viu-
endum.

Simplicitati
fidei quate-
nus inhaeren-
dum.
1. Cor. 13.

DOMI-